

Starobní důchod

Pro nárok na starobní důchod je nutné **dosáhnout stanoveného důchodového věku a získat potřebnou dobu pojištění**, která v současné době činí **35 let**. Věk odchodu do důchodu je postupně každoročně zvyšován, a to na maximální hranici 67 let.

Podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2023 je možné snížit důchodový věk v případě, že pojištěnec vykonával zaměstnání zdravotnického záchranáře nebo člena jednotky hasičského záchranného sboru podniku a odpracoval zákonem stanovený počet směn. Od 1. 1. 2025 platí obdobné podmínky pro snížení důchodového věku i pro výkon rizikového zaměstnání, tzn. zaměstnání, které je rizikové z hlediska dopadu na zdraví. Podmínkou je zařazení práce do tzv. čtvrté kategorie (podle právních předpisů upravujících ochranu veřejného zdraví). O zařazení prací do čtvrté kategorie rozhoduje příslušný orgán ochrany veřejného zdraví, kterým je zejména krajská hygienická stanice.

Nárok na snížený důchodový věk mají při splnění zákonem stanovených podmínek i pojištěnci, vykonávající zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech.

V případě, že ke dni dosažení důchodového věku pojištěnec nezíská potřebnou dobu pojištění, vznikne mu nárok na starobní důchod též, pokud získal dobu pojištění nejméně 20 let (zahrnují se i náhradní doby pojištění) a dosáhl v období 2014 až 2024 věku aspoň o 5 let vyššího a po roce 2024 věku aspoň o 2 roky vyššího než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození, nebo 15 let doby pojištění bez náhradních dob pojištění a dosáhl věku alespoň o 2 roky vyššího, než je důchodový věk stanovený pro muže stejného data narození. Počet vychovaných dětí u žen neovlivňuje podmínky pro nárok na tento typ starobního důchodu.

Řízení o přiznání starobního důchodu se zahajuje **na základě podané žádosti**. Žádost o starobní důchod lze OSZ MO podat **prostřednictvím Podacího portálu MO ČR** přístupného na webové stránce (www.eportal.mo.gov.cz), případně je možné využít formulář žádosti o starobní důchod, který je k dispozici jak na e-portálu MO, tak v sekci „Žádosti“ na webových stránkách OSZ MO (www.osz.mo.gov.cz), a následně jej řádně vyplněný a podepsaný doručit OSZ MO **prostřednictvím České pošty, datovou schránkou fyzické osoby nebo e-mailem s elektronickým podpisem** (případně bez elektronického podpisu, pokud je podání do 5 dnů potvrzeno nebo doplněno některým z výše uvedených způsobů). Žádost je také možné vyplnit v úředních hodinách přímo na OSZ MO.

Žádost o starobní důchod lze podat nejdříve 4 měsíce před požadovaným dnem přiznání důchodu. O starobní důchod lze požádat i zpětně, důchod lze přiznat nejdříve ode dne vzniku nároku na tento důchod, přičemž doplatek starobního důchodu náleží pouze 5 let zpětně od data podání žádosti.

O starobní důchod lze požádat též před dosažením důchodového věku, jestliže je získána doba pojištění 40 let a do dosažení důchodového věku chybí nejvýše 3 roky. Tento typ starobního důchodu (tzv. předčasný starobní důchod) lze přiznat nejdříve ode dne podání žádosti o přiznání tohoto důchodu. Výplata starobního důchodu před dosažením důchodového věku nenáleží do dosažení důchodového věku, pokud je vykonávána výdělečná činnost nebo je poskytována podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci. Přiznání předčasného starobního důchodu je nevratné a vylučuje nárok na řádný starobní důchod. Procentní výměra starobního

důchodu přiznaného před dosažením důchodového věku **je krácena** za dobu od přiznání tohoto důchodu do dosažení důchodového věku **za každých i započatých 90 kalendářních dnů o 1,5 % výpočtového základu.**

K žádosti je nutno doložit potvrzení zaměstnavatele (v případě OSVČ potvrzení vydané územní správou sociálního zabezpečení) o trvání služebního poměru nebo pracovněprávního vztahu, dni jeho skončení, a o tom, zda je žadatel v dočasné pracovní neschopnosti – Příloha k žádosti o starobní nebo invalidní důchod (ustanovení § 110 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů) a dále:

- doklad prokazující dobu denního studia (výuční list, maturitní vysvědčení, diplom)
- doklady o dobách pojištění, popř. náhradních dobách pojištění (doba vedení na Úřadu práce České republiky, Rozhodnutí o době a rozsahu péče o osobu závislou na péči jiné osoby, aj.)
- rodné listy dětí, popř. jiné doklady prokazující vztah k dítěti/dětem (např. rozsudek o svěření dítěte do péče apod.).

Žádost o výchovné musí být od 1. 1. 2023 součástí žádosti o starobní důchod.

Výše starobního důchodu se skládá ze dvou částí, a to ze základní a procentní výměry. Základní výměra je jednotná pro všechny druhy důchodů a činí 10 % průměrné mzdy měsíčně. Pro rok 2025 činí výše základní výměry 4 660 Kč. Procentní výměra se stanoví individuálně na základě délky doby pojištění a výše vyměřovacích základů od roku 1986 do roku předcházejícího roku přiznání starobního důchodu. Procentní výměra se určuje procentní sazbou z výpočtového základu podle získané doby pojištění. Za každý celý ukončený rok (365 dní) doby pojištění náleží určitá, zákonem stanovená, výše procentní výměry. Spadá-li rok přiznání starobního důchodu do období před rokem 2026, je výše procentní výměry stanovena na 1,5 % výpočtového základu měsíčně. V následujících letech se bude výše procentní výměry postupně snižovat, a to každý rok o 0,005 % ročně až na 1,450 % v roce 2035. U důchodů přiznávaných v roce 2026 bude činit výše procentní výměry 1,495 %, v roce 2027 1,490 %, v roce 2028 1,485 %, v roce 2029 1,480 %, v roce 2030 1,475 %, v roce 2031 1,470 %, v roce 2032 1,465 %, v roce 2033 1,460 %, v roce 2034 1,455 % a po roce 2034 1,450 %. Výpočtový základ se určí redukcí osobního vyměřovacího základu, což je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období. Do doby pojištění se pro výpočet důchodu započítávají rovněž tzv. náhradní doby pojištění, jako např. doba péče o dítě ve věku do 4 let, doba péče o osobu závislou aj.

S účinností od 1. 1. 2025 byla zrušena právní úprava týkající se zvýšení procentní výměry starobního důchodu o 0,4 % výpočtového základu za každých 360 kalendářních dnů výdělečné činnosti. Uvedené je kompenzováno zavedením slevy zaměstnance na pojistném z titulu nároku na výplatu starobního důchodu v plné výši. Sleva na pojistném činí 6,5 % vyměřovacího základu zaměstnance. Zaměstnaným poživatelům starobního důchodu bude tak zaměstnavatel srážet pojistné na sociální zabezpečení snížené o tuto uvedenou slevu.

O přiznání starobního důchodu bude žadateli vydáno **písemné rozhodnutí**, a to **ve lhůtě do 90 dnů od podání žádosti**. Délka vyřízení žádosti o starobní důchod závisí na tom, zda má OSZ MO veškeré podklady pro jeho přiznání.

Starobní důchod je vyplácen na běžný kalendářní měsíc, tj. od 1. do posledního dne v měsíci. **Výplatní termín důchodu je do 11. dne v měsíci.**

Příjemce důchodu je **povinen hlásit** plátcí důchodu (OSZ MO) **do 8 dnů** veškeré skutečnosti, které mají vliv na výši a výplatu důchodu, např. změna adresy, změna čísla účtu apod. Poživatel důchodu přiznaného před dosažením důchodového věku má navíc i povinnost hlásit plátcí důchodu nástup do zaměstnání, které zakládá jeho účast na důchodovém pojištění, neboť v takovém případě výplata tohoto důchodu do dosažení důchodového věku nenáleží.